

Centralna Komisja Egzaminacyjna

EGZAMIN MATURALNY 2012

JĘZYK POLSKI

POZIOM PODSTAWOWY

Kryteria oceniania odpowiedzi

CZERWIEC 2012

CZĘŚĆ I

Odpowiedzi maturzysty mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być zgodny z tekstem. Oceniając pracę maturzysty, należy stosować wskazaną punktację.

Obszar standardów	Opis wymagań
Korzystanie z informacji	Rozumienie czytanego tekstu: <i>Różne odcienie geniuszu</i> (Na podstawie: Tadeusz Andrzej Zieliński <i>Różne odcienie geniuszu</i>)

Zadanie 1. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytanie sensu akapitu (rozpoznanie argumentacji opinii przedstawionej w tekście)
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

Osoby kwestionujące geniusz Chopina przypominają, że nie tworzył on skomplikowanych form muzycznych oraz że komponował muzykę tylko na fortepian.

2 p. – za poprawne wymienienie dwóch argumentów.

1 p. – za poprawne wymienienie jednego argumentu.

Zadanie 2. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznanie zasady kompozycyjnej tekstu
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

Odwołania do książki Arthura Hedley’a i książki Józefa i Krystyny Chomińskich pokazują, że są znawcy, dla których w ocenie muzyki najważniejsze jest kryterium formalne.

1 p. – za poprawne wymienienie jednej funkcji odwołań do publikacji o Chopinie.

Zadanie 3. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznanie znaczenia słowa, w którym zostało ono użyte w tekście
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

W drugim.

1 p. – za poprawne wskazanie znaczenia słowa.

Zadanie 4. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznanie zależności między językiem i kompozycją tekstu
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

Mówi się tu o tradycyjnych kryteriach.

1 p. – za poprawne nazwanie schematu oceniania wielkości w muzyce.

Zadanie 5. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznanie tezy w tekście
--------------------------	----------------------------

Przykładowa odpowiedź:

Jest tezą.

1 p. – za poprawne rozpoznanie tezy tekstu.

Zadanie 6. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytanie sensu akapitu
--------------------------	--------------------------

Przykładowa odpowiedź:

Chopin poszerzył skalę możliwości gry na fortepianie.

1 p. – za poprawne określenie jednej zasługi Chopina związanej z wykorzystaniem fortepianu.

Zadanie 7. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytanie intencji autora
--------------------------	----------------------------

Przykładowa odpowiedź:

Autor zestawia Chopina z innymi twórcami, aby pokazać, że należy on do największych artystów świata (podobnie jak Szekspir i Michał Anioł).

1 p. – za poprawne określenie intencji autora.

Zadanie 8. (0–2)

Korzystanie z informacji	Odczytanie sensu akapitu
--------------------------	--------------------------

Przykładowa odpowiedź:

Pozostawiona przez Chopina swoboda interpretacji jego utworów z jednej strony tworzy szansę istnienia różnych odmian tego samego utworu, co jest zaletą, z drugiej zaś może spowodować interpretację sprzeczną z dziełem kompozytora, co jest wadą.

2 p. – za poprawne określenie wady i zalety swobody w interpretacji dzieł Chopina.

1 p. – za poprawne określenie wady lub zalety swobody w interpretacji dzieł Chopina.

Zadanie 9. (0–1)

Korzystanie z informacji	Rozpoznanie charakterystycznych cech stylu i języka tekstu
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

Np.: styl, interpretacja, fraza, utwór.

1 p. – za poprawne wypisanie czterech terminów.

Zadanie 10. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytanie sensu fragmentów (zdań, grupy zdań, akapitu)
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

O patriotycznym charakterze muzyki Chopina świadczą nawiązania do polskiej tradycji ludowej oraz nawiązania do losów Polski.

1 p. – za poprawne określenie dwóch cech muzyki Chopina, które świadczą o jej narodowym charakterze.

Zadanie 11. (0–3)

Korzystanie z informacji	Wyodrębnienie i sformułowanie wykorzystanych w tekście argumentów
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

Geniusz Chopina potwierdza np. nowatorstwo jego utworów, bogactwo tematów, uczuć i nastrojów oraz logika kompozycji.

3 p. – za poprawne określenie trzech cech muzyki Chopina potwierdzających jego geniusz.

2 p. – za poprawne określenie dwóch cech muzyki Chopina potwierdzających jego geniusz.

1 p. – za poprawne określenie jednej cechy muzyki Chopina potwierdzającej jego geniusz.

Zadanie 12. (0–3)

Korzystanie z informacji	Rozpoznanie zasady kompozycyjnej tekstu (argumentacyjnego charakteru tekstu)
--------------------------	--

Przykładowa odpowiedź:

Na argumentacyjny charakter tekstu wskazują: postawienie tezy, użycie argumentów (kontrargumentów), użycie przykładów.

3 p. – za poprawne określenie trzech cech wskazujących, że czytany tekst ma charakter argumentacyjny.

2 p. – za poprawne określenie dwóch cech wskazujących, że czytany tekst ma charakter argumentacyjny.

1 p. – za poprawne określenie jednej cechy wskazującej, że czytany tekst ma charakter argumentacyjny.

Zadanie 13. (0–2)

Korzystanie z informacji	Rozpoznanie zasady kompozycyjnej tekstu i jej funkcji
--------------------------	---

Przykładowa odpowiedź:

W akapicie 1. zdanie pytające wyraża ironię autora tekstu, natomiast w akapicie 2. wprowadza nową myśl.

2 p. – za poprawne określenie funkcji dwóch zdań pytających.

1 p. – za poprawne określenie funkcji jednego zdania pytającego.

CZEŚĆ II

Tworzenie informacji	Napisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu
----------------------	--

Temat 1. Zanalizuj wypowiedzi i zachowania bohaterów ukazane we fragmencie *Lalki* Bolesława Prusa. W kontekście całej powieści wyjaśnij, co prezentowana scena mówi o Stanisławie Wokulskim.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU

Za rozwinięcie tematu można uzyskać maksymalnie 25 punktów.

1. Wstępne rozpoznanie i umiejscowienie fragmentu w powieści, np.: 1 p.
  - a. pobyt Wokulskiego w Zaslawiu przed zaręczynami z Izabelą,
  - b. spotkanie arystokratów i Wokulskiego w Zaslawiu,
  - c. konna przejażdżka hrabiny Wąsowskiej i Wokulskiego w czasie pobytu w Zaslawiu.
2. Przedstawienie bohaterów fragmentu, np.: 2 p.
  - a. hrabina Wąsowska, młoda wdowa,
  - b. atrakcyjna, inteligentna kobieta,
  - c. Stanisław Wokulski, specjalny gość prezesowej Zaslawskiej,
  - d. kupiec zaproszony do towarzystwa przedstawicieli wyższej sfery.
3. Określenie sądów i zachowań Wąsowskiej, np.: 7 p.
  - a. energiczna, pełna ekspresji,
  - b. okazuje zainteresowanie Wokulskim i prowokuje go,
  - c. szuka rozrywki,
  - d. znakomita aktorka, umiejętnie reżyseruje swoje zachowania,
  - e. bezpośrednia w sposobie zachowania i wypowiedzianych sądach,
  - f. inteligentna,
  - g. wnikliwie analizuje osobowość Wokulskiego,
  - h. prowokuje Wokulskiego do refleksji o sobie (o nim samym) i o relacjach z Izabelą,
  - i. ironiczna i szydercza,
  - j. świadoma swojego kobiecego uroku,
  - k. miłość traktuje jak rozrywkę i należy sobie hołd ze strony mężczyzny,
  - l. pragnie spotkać mężczyznę nietuzinkowego, takiego mogłaby pokochać,
  - m. unika trwałych związków, które mogłyby ją rozczarować,
  - n. uważa mężczyzn za hipokrytów,
  - o. kobiecą mistyfikację uważa za konieczność wynikającą z konwenansów,
  - p. sądy Wąsowskiej o Wokulskim są sprzeczne.
4. Określenie sądów i zachowań Wokulskiego, np.: 6 p.
  - a. powściągliwy i opanowany mimo zainteresowania, jakie wzbudza w nim Wąsowska,
  - b. elegancki, swoją postawą wzbudza szacunek,
  - c. słucha uważnie sądów wygłaszanych przez Wąsowską,
  - d. krytyczny wobec poglądów Wąsowskiej,
  - e. uważa, że prawdziwa miłość potrzebuje czasu,
  - f. nie akceptuje kłamstwa i mistyfikacji,
  - g. dystansuje się od świata arystokracji,
  - h. szczery i bezkompromisowy,
  - i. gardzi obłudą,
  - j. próbuje wyobrazić sobie zachowanie Łęckiej w podobnej sytuacji,
  - k. uważa, że poglądy Wąsowskiej na miłość są sprzeczne.

5. Odpowiedź na pytanie, co prezentowana scena w kontekście całej powieści mówi o Wokulskim, np.: 6 p.
- zakochany w Izabeli,
  - uczucia traktuje poważnie,
  - wierzy w idealną miłość,
  - jest pełen wewnętrznych sprzeczności związanych z miłością do Izabeli,
  - miłość nie pozwala mu na trzeźwą ocenę postępowania Izabeli,
  - zachowuje wobec Izabeli powściągliwość, mimo że jej zachowania doprowadzają go do wzburzenia,
  - żywi nadzieję, że z upływem czasu Izabela odwzajemni jego uczucie,
  - poznanie kobiet z arystokracji budzi w nim podejrzliwość,
  - nie potrafi wykorzystać w rzeczywistości wiedzy o zachowaniach arystokratek.
6. Podsumowanie, np.:
- dostrzeżenie, że poglądy Wąsowskiej są niejednoznaczne, stanowią kontrast dla poglądów i zachowań Izabeli Łękiej oraz jej stosunku do Wokulskiego; postawa Wokulskiego wskazuje na brak akceptacji prezentowanych poglądów i zachowań kobiet z arystokracji, ale równocześnie bezradność spowodowaną uczuciem do Izabeli, 3 p.
- dostrzeżenie, że scena pozwala charakteryzować Wokulskiego; postawa Wokulskiego wskazuje na brak akceptacji prezentowanych poglądów i zachowań kobiet z arystokracji, ale równocześnie bezradność spowodowaną uczuciem do Izabeli, 2 p.
- dostrzeżenie, że scena pozwala charakteryzować Wokulskiego. 1 p.

Temat 2. Analizując podany fragment *Ustępu III* części *Dziadów*, porównaj dwa wizerunki władców oraz wyjaśnij, czemu służy ich zestawienie w utworze Adama Mickiewicza.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU

Za rozwinięcie tematu można uzyskać maksymalnie 25 punktów.

1. Wstępne rozpoznanie utworu, np.: 2 p.
- spotkanie przyjaciół rozdzielonych przemocą (*spokrewnione skały, które rozerwał nurt wody*),
  - spotkanie poetów różnych narodów (ludzi, których łączą wspólne idee i poglądy, a dzieli tyrania władców),
  - spotkanie osób należących do różnych kultur rodzi refleksję,
  - pomniki władców (Piotra Wielkiego i Marka Aureliusza) ilustrują różnice w sposobie sprawowania władzy.
2. Opis pomnika Piotra Wielkiego, np.: 4 p.
- znajduje się w Petersburgu,
  - zbudowany przez carycę,
  - zbudowany jako wyraz pychy władczyni,
  - wielki (*w kształcie wielkoluda*),
  - postawiony na skale zagrabionej obcej ziemi (*wyrwanej z finlandzkich nabrzeży*),
  - materiał, z którego jest odlany pomnik, nawiązuje do czterech wieków ludzkości (miedzi i brązu),
  - przedstawia cara na koniu nieujarzmionym, niebezpiecznym (*bucefał*),
  - gotowego do podboju innych krajów,
  - stoi samotnie (daleko od ludu),
  - symbol władzy despotycznej.

3. Opis pomnika Marka Aureliusza, np.: 3 p.
- znajduje się w Rzymie,
  - zbudowany przez lud,
  - zbudowany z miłości, wdzięczności,
  - zwrócony w stronę własnej ziemi (znajduje się w sercu ojczyzny – *Kapitol*),
  - przedstawia Marka Aureliusza na spokojnym, poskromionym koniu,
  - ukazuje postać pełną majestatu (mężczyzna o szlachetnych rysach),
  - symbol republikanizmu.
4. Przedstawienie wizerunku Piotra Wielkiego jako władcy, np.: 5 p.
- wyniosły, pełen pychy,
  - impulsywny, gwałtowny,
  - zaborczy (dążenie do podbicia innych krajów – *na własnej ziemi stać nie może*),
  - zniewala lud (żąda bezwzględnego posłuszeństwa),
  - stosuje przemoc (despotyczny – *knutowładny*),
  - prowadzi do wojen,
  - stwarza pozory rządów ojcowskich, sprawiedliwych (*w todze Rzymianina*),
  - nie zważa na cierpienia innych (poświęca wiele ofiar dla osiągnięcia celu),
  - jest zachłanny,
  - kieruje się głosem natury (instynktu, nieposkromionych emocji),
  - stara się wzbudzać lęk (podtrzymuje lęk),
  - nie postępuje zgodnie z zasadami kultury zachodniej,
  - prowadzi naród ku zgubie (*przepaści*).
5. Przedstawienie wizerunku Marka Aureliusza jako władcy, np.: 5 p.
- potępia ludzi działających na szkodę ojczyzny (*wygnął szpiegów i donosicieli*),
  - nie akceptuje wykorzystywania jednych ludzi przez innych, aferzystów (*zdzierców domowych*),
  - odwołuje się do dorobku cywilizacyjnego i kulturowego (występuje przeciwko barbarzyństwu),
  - broni ojczyzny,
  - jest skuteczny w działaniu,
  - dąży do zapewnienia spokoju w państwie,
  - otacza czią to, co stanowi sacrum,
  - dąży do zapewnienia szczęścia (pragnie pomyślności obywateli – *miał błogosławić tłum*),
  - sprawiedliwy,
  - łączy siłę i szlachetność,
  - pełen powagi, dostojeństwa (*rękę poważnie wzniosł*),
  - sprawuje władzę, rządzi (wypełnia obowiązki władcy – *rękę opuścił na wodze*),
  - działa z namysłem, rozważą (nie działa impulsywnie – *łagodne ma czoło*),
  - okazuje dobroć (łagodność),
  - przyjmuje postawę ojcowską, paternalistyczną (*„ojciec nasz powraca”*),
  - nie odgradza siebie od innych ludzi (jest wśród ludu, przystępny – *chciał z wolna jechać między tlokiem, dzieci przyjsć blisko ojca widzieć mogą*),
  - działa w perspektywie ponadczasowej (nieśmiertelności, duchowości).
6. Odpowiedź na pytanie, czemu służy zestawienie wizerunków władców, np.: 3 p.
- ocenie caratu,
  - ocenie cywilizacji i kultury rosyjskiej jako azjatyckiej,
  - przeciwstawienie rosyjskiemu despotyzmowi zachodnich ideałów racjonalizmu i wolności,
  - wyrażenie wiary w zwycięstwo ideałów kultury zachodniej,
  - uniwersalizacji problematyki III cz. *Dziadów*.

7. Podsumowanie, np.:

dostrzeżenie, że przedstawione we fragmencie dwa pomniki władców wyrażają dwa różne sposoby sprawowania władzy; określenie zasadniczych różnic w sposobach sprawowania władzy w związku z cechami charakteru władców oraz ich postawami; charakterystyka władców jest pretekstem do oceny caratu, 3 p.

dostrzeżenie, że przedstawione we fragmencie dwa pomniki władców wyrażają dwa różne sposoby sprawowania władzy; określenie zasadniczych różnic w sprawowaniu władzy w związku z cechami władców lub ich postawami, 2 p.

dostrzeżenie, że przedstawione we fragmencie dwa pomniki władców wyrażają dwa różne sposoby sprawowania władzy; dokonanie wartościowania tych sposobów (*zły władca – dobry władca*). 1 p.

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnątrznie; przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym; 5 p.
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części; 3 p.
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, urozmaicona leksyka; 5 p.
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka; 3 p.
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja; 12 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja; 9 p.
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia; 6 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych; 3 p.
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych. 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia, poprawna interpunkcja (nieliczne błędy); 3 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia), na ogół poprawna interpunkcja; 2 p.
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia), interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1 p.

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY

0–4 p.